Na Caminda
Achtergronden van Arubaanse straatnamen

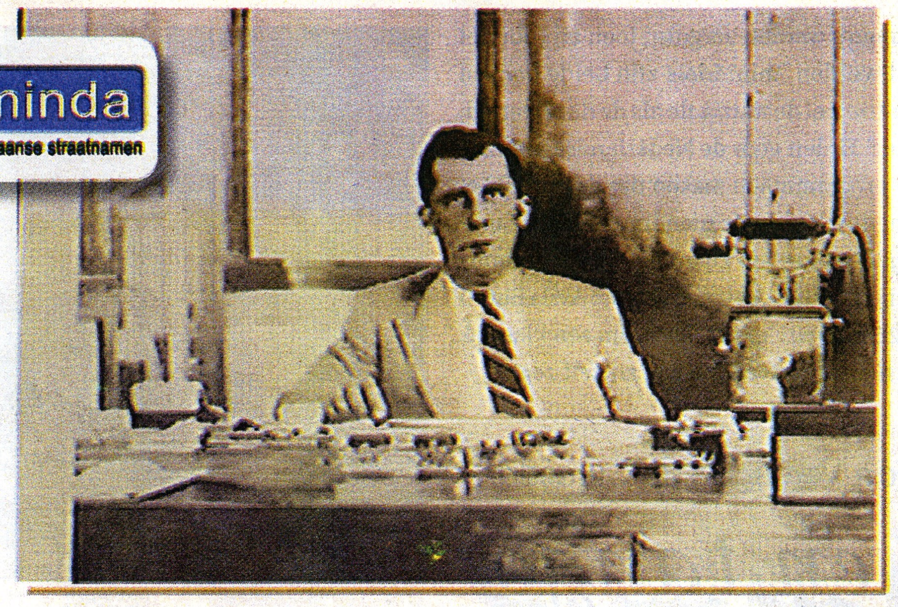

John Gerard 'Dudu' Eman

Als het aan de bewoners had gelegen, dan was de Nassaustraat in de jaren veertig van de vorige eeuw omgedoopt tot de John G. Emanstraat. Het officiële verzoek werd echter afgekeurd door de toenmalige gouverneur Piet Kasteel, die het ongepast vond om de naam 'Nassau' te verwijderen. Daarom werd de iets verderop gelegen Noordstraat vernoemd naar Eman.

Tekst: Anouska Kock

John Gerard Eman werd geboren op 12 november 1898 en kreeg vanaf kleins af de koosnaam naam 'Dudu' mee. Hij groeide op in een tijd toen Aruba nog niet veel economische bedrijvigheid kende. De meeste eilandbewoners waren eenvoudige knoekboeren die leefden van wat hun land opbracht. Om aan de armoede te ontsnappen, trokken veel jonge Arubanen aan het begin van de twintigste eeuw naar andere Caribische landen, waaronder Cuba. Ook John Eman en zijn oudere broer Harmen gingen daar naar toe. Lang zijn ze er niet gebleven. Harmen stierf na het oplopen van een ernstige virale koorts die in Cuba epidemische vormen had aangenomen. Ook John werd ziek, maar hij overleefde het trauma, en keerde terug naar Aruba. Hij kwam toen te werken in de apotheek van ene dokter Hopkins. Deze had graag gezien dat zijn pupil in Europa een doktersopleiding ging volgen, maar vader en moeder Eman weerhielden die plannen uit vrees dat ze misschien ook hun enig overgebleven zoon zouden verliezen.

John stapte het zakenleven in. Hij startte zijn eigen handelsbedrijf, Eman Trading, en trad daarmee op als agent voor verschillende producten. Zijn geluk wilde, dat net in die tijd (de jaren twintig) Lago naar Aruba kwam. Door de opening van de raffinaderij werden er banen gecreëerd en ging er geld circuleren. De hele economie bloeide op.

Het enorme stuk land rond de Sint Nicolaasbaai waarop Lago haar olieraffinaderij en de verschillende bijbehorende woonwijken bouwde, was gekocht van John Eman (die het had geërfd van zijn vader). Eman had het van de hand gedaan voor een schamele vijfentwintigduizend florin. Volgens Emans oudste dochter Ludwina heeft kapitein Rodgers van de Lago haar vader er nog op gewezen dat het terrein veel meer waard was, maar Eman zou hebben geweigerd om zijn aanbod te verhogen. "Een man een man, een woord een woord", had hij gezegd (aldus zijn dochter, die dit vertelt in een documentaire uit 1998, die in opdracht van de Aruba Bank door Sky TV werd gemaakt ter gelegenheid van de 100e geboortedag van Eman).

De goede relatie met de Lago-vertegenwoordigers bleef bestaan, en Eman voer er wel bij. Zo zorgde Eman ervoor dat de schepen van Lago voorraden voedsel en andere goederen kregen. Dat duurde tot 1930, in welk jaar Lago haar eigen winkels opende. Ook trad Eman op als kassier voor de raffinaderij. Lago kreeg namelijk geld toegestuurd vanuit Curaçao, voor het doen van betalingen op Aruba. Toen ook steeds meer Lago-werknemers hem vroegen om hun geld voor hen te bewaren, besloot hij om officieel een bank op te richten. Aldus opende de John Gerard Eman Bank haar deuren in 1925 aan de Wilhelminastraat.

Het was de eerste bank op Aruba. Tot die tijd was er geen behoefte aan geweest, omdat veel betalingen nog werden gedaan met producten of wederdiensten. Dankzij de Lago moesten mensen met een portemonnee gaan lopen en budgetboekjes gaan bijhouden. "Mijn vader had soms vrouwen voor zich die huilden omdat hun man telkens zijn weekloon opmaakte aan vertier. Op hun verzoek nam mijn vader dat geld in bewaring, en bracht hen daarvoor één cent commissie in rekening", aldus Ludwina Eman over de begintijd van de bank.

Aanvankelijk bewaarde Eman het geld van zijn cliënten gewoon in verschillende kleine zakjes in een eenvoudige kist met een slot. Pas later kocht hij bij de Maduro & Curiel's Bank (MCB) in Curaçao een tweedehands kluis. De contacten met MCB liepen in 1936 uit op een fusie tussen de J.G. Eman Bank en het Arubaanse filiaal van MCB. Voor Eman was deze stap noodzakelijk, omdat zijn eigen bank te klein bleek om zelfstandig te kunnen voldoen aan de groeiende vraag naar geldleningen. De fusie betekende wel het einde van de naam JG Eman Bank. Voortaan heette de bank de Aruba Bank NV. De samenwerking met MCB duurde tot 1962. Daarna runde de familie Eman het bedrijf lange tijd alleen. Een definitief keerpunt kwam er in 1993, toen de Orco Bank uit Curaçao een meerderheid van de aandelen bemachtigde, waardoor de familie haar zeggenschap verloor. De oprichter van de bank was toen allang overleden.

John G. Eman trouwde in 1927 met Frederika van der Biest-Eman, een dochter van de laatste commandeur. Zij kregen samen drie dochters en vier zonen. In mei 1944, op 46-jarige leeftijd, overleed Eman in de nasleep van een blindedarmontsteking. Hij was in Amerika geopereerd, maar had trombose opgelopen (een bloedprop in de aderen). Uit voorzorg hadden de artsen hem nog drie maanden langer in behandeling gehouden. Eenmaal genezen verklaard, keerde hij terug naar Aruba, waar hij drie dagen na aankomst overleed. Hij ging op een middag rusten, en stond niet meer op. Zijn heengaan trof het eiland als een schokgolf. Veel mensen weigerden het te geloven. Eman had in zijn korte leven veel teweeg gebracht op Aruba. Historicus Johan Hartog omschrijft Eman als 'de economische emancipator van Aruba'.

Behalve het directeurschap over Eman Trading en de Aruba Bank, had Eman namelijk ook enkele jaren de leiding over het eerste elektriciteitsbedrijf van Aruba (het latere Electra, de voorloper van Elmar), was hij medeoprichter van de Kamer van Koophandel, zorgde zijn Aruba Gas Supply voor de gasvoorziening aan huishoudens, werkte hij mee aan de bouw van de eerste volkshuizen op het eiland, en stond hij aan de wieg van Solidaridad Bolivariana. Verder was hij lid van de Kerkenraad van de Protestantse Gemeente, lid van het Algemeen Nederlandsch Verbond (ANV), en zat hij in allerlei overheidscommissies. Kort gezegd, John G. Eman had dus veel petten op.

In het ANV-maandblad Neerlandia van mei 1944 verscheen een In Memoriam door ANV-secretaris Hessling. Hij schreef onder meer: "…John Eman was in de gemeenschap ontegenzeggelijk een vertrouwensman en een centrale figuur… iemand die ruim dacht … een man van inzicht. Hij wist waarover hij sprak en deed dat zonder ophef: hij bleef steeds zichzelf. Want eenvoud kenmerkte John G. Eman."